

Kontakt

mpa @ dv.se

①

023 - 77 8234

073 - 460 7149

Funktioner

Låt A och B vara två
Mängder. En funktion f

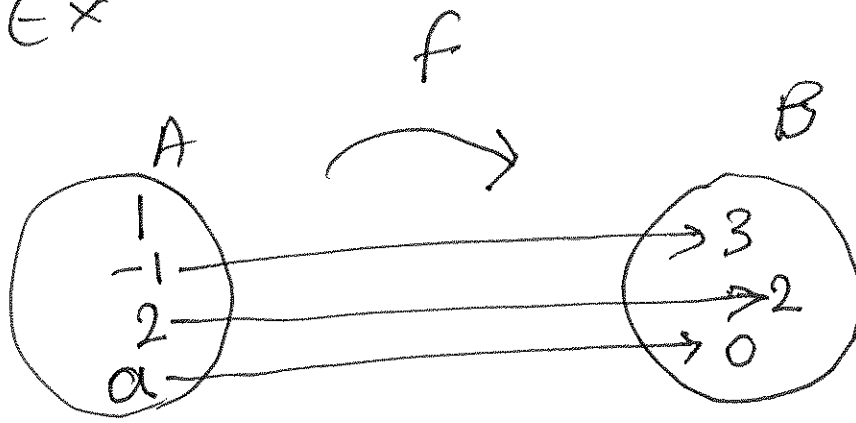
från A till B är en regel

som till Varje element i A

ordnar exakt ett element i B

Ex

(2)

är ej funktion

$$A = \{1, -1, 2, a\}$$

$$B = \{0, 2, 3\}$$

Strider mot Varje element i A

f har inte avbildat 1 någonstans

$$f(1) = ?$$

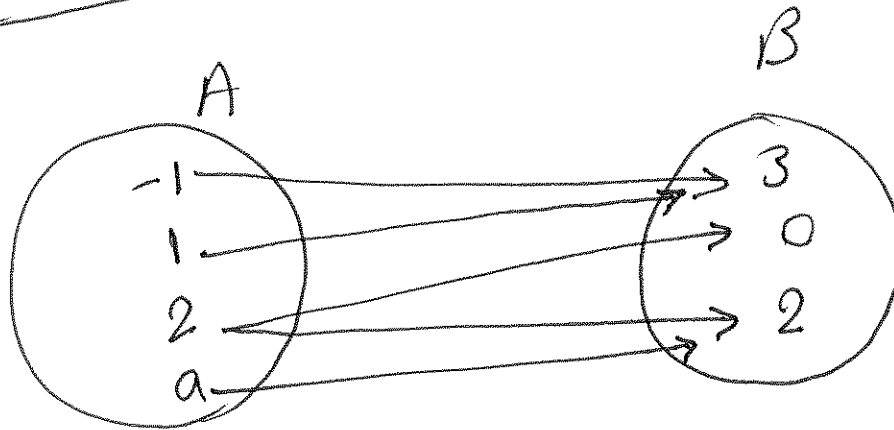
$$f(-1) = 3$$

Man säger att

{ f har skickat -1 till 3
f " avbildat " "
3 är bild av -1

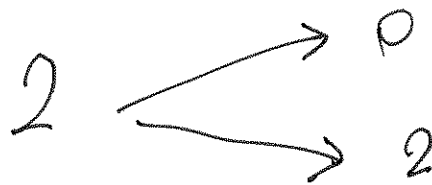
Ex 2

(3)

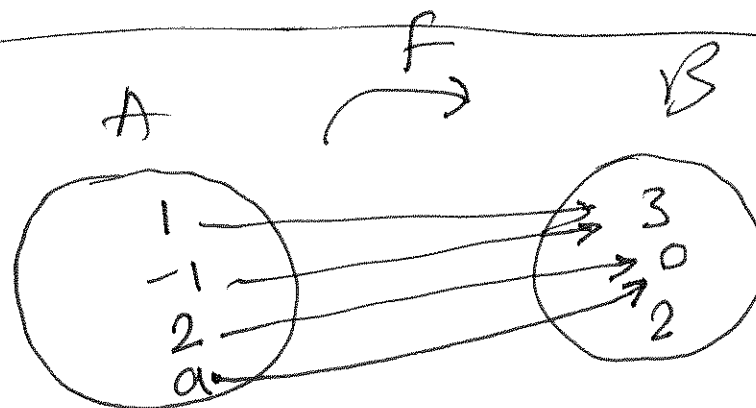

f är ej funktion

Strider mot exakt ett element i B

Ex 3

f är funktion

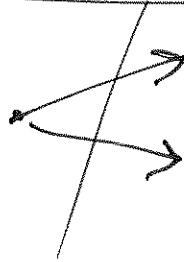
Anm

Många element i A kan skickas
till ett element i B OK

Men

ett element i A kan ej
skickas till två element
i B ej OK

Def

A kallas för definitions'
mängd av f

 D_f

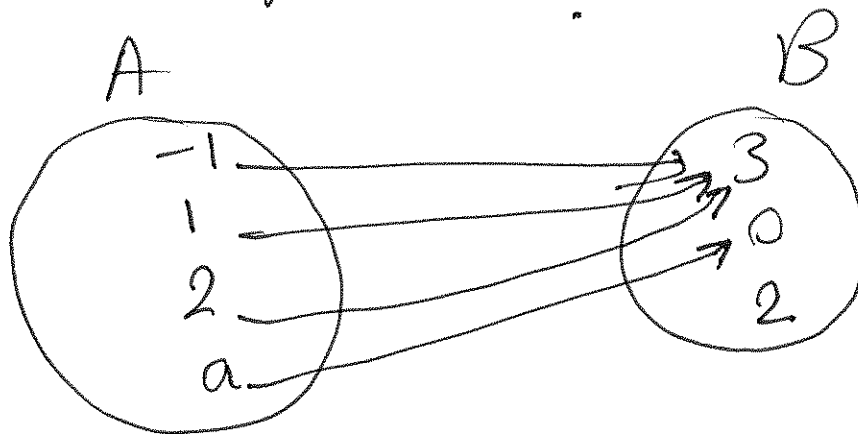
B kallas för målmängd av f (5)

M_f

Def Värdemängd av f

$V_f = ?$

$$D_f = A = \{-1, 1, 2, a\}$$

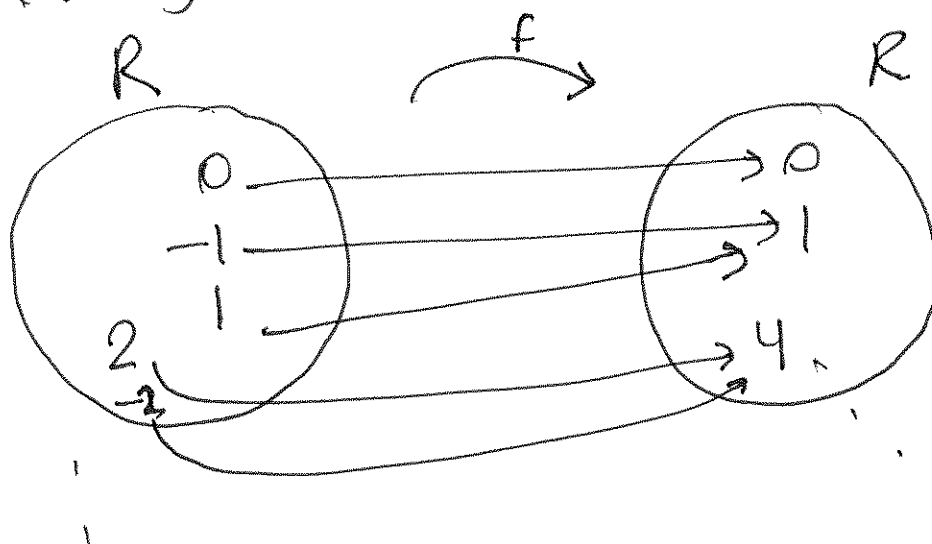
$$M_f = B = \{0, 2, 3\}$$

$$V_f = \{0, 3\}$$

(6)

Värde mängdBilden av alla element i A dvs $f(A)$ Kallas för
Värde mängd av ~~A~~ f V_f

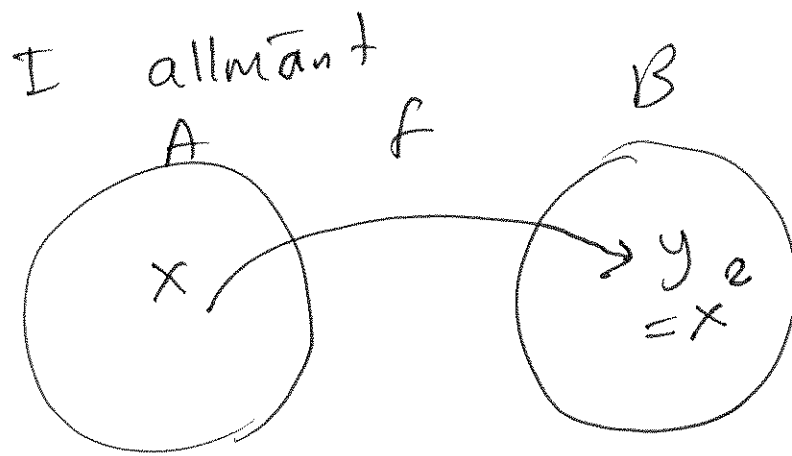
Vanlig skriv sätt för funktion

$$x \longrightarrow x^2$$

$$f(x) = x^2$$

(7)

$$f(x) = y$$

$$f(x) = x^2$$

$$y = x^2$$

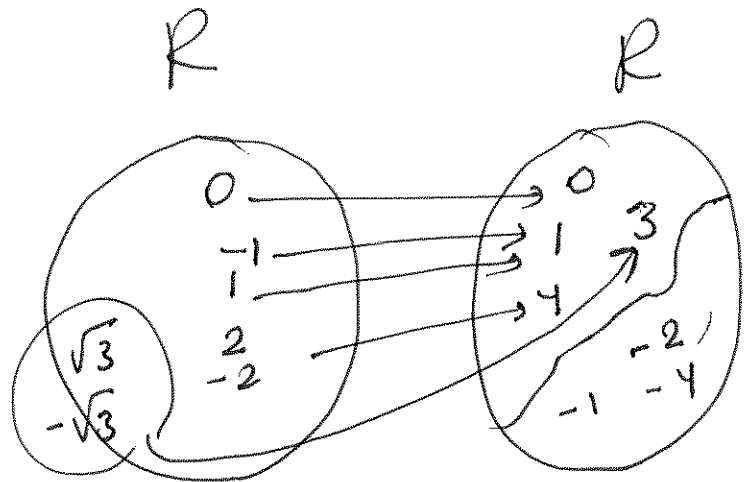
$$f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$$

$$f(x) = x^2$$

$$D_f = \mathbb{R}$$

$$M_f \subseteq \mathbb{R}$$

$$V_f = ?$$

$$V_f = \mathbb{R}^+ \cup \{0\}$$

$$V_f = \{y \geq 0\}$$

Ann

⑧

För att bestämma D_f

Svarar vi på frågan

Vilka tal x kan anta?

För att bestämma V_f

Svarar vi på frågan Vilka

tal y antar?

Ex $f(x) = x^2$

$$\boxed{y = x^2}$$

Vilka tal x kan vara?

Svar: vilket som helst

$$D_f = \mathbb{R}$$

9

V_f

Vilka tal y antar?

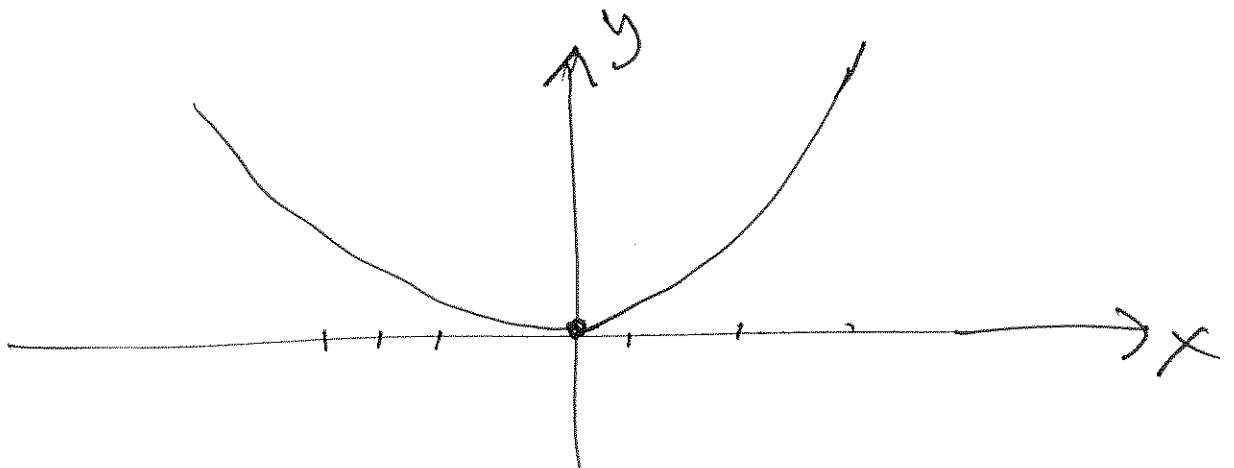
y kan vara vad som helst
utan negativa

$$V_f = \mathbb{R}^+ \cup \{0\}$$

Geometrisk

$$y = x^2$$

V_f har x överallt $\Rightarrow D_f = \mathbb{R}$

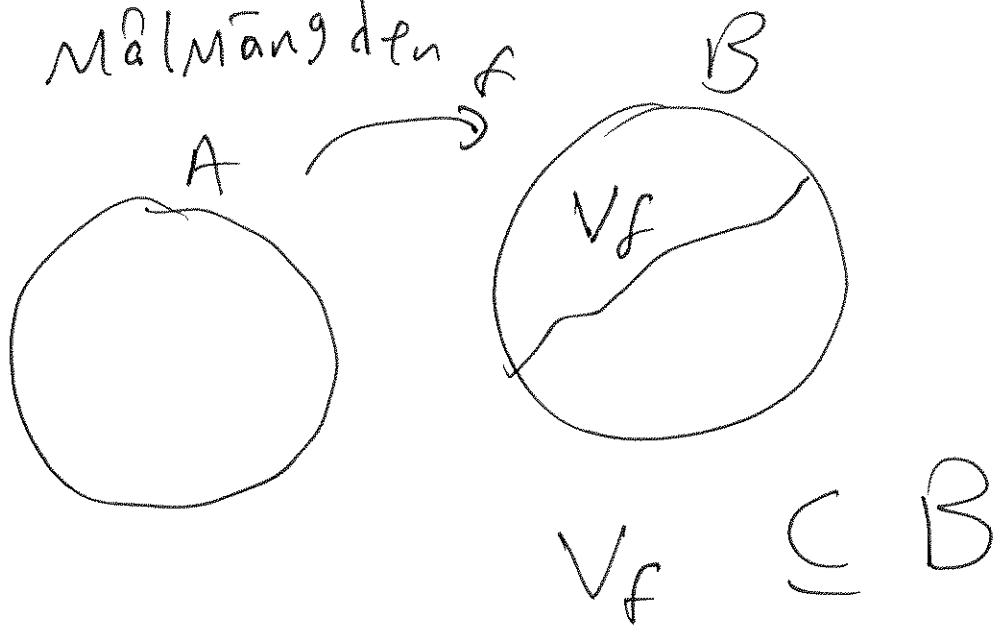
V_f har y bara ovanför x -axeln

$$V_f = \{y \geq 0\}$$

Def

Värde mängd av f är en delmängd

av målmängden B

$$\text{Om } V_f = B$$

Säger vi att f är

Surjektiv

Ex 1

①

$$f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$$

$$f(x) = x^2$$

$$y = x^2$$

e' surjektiv

$$M_f = \mathbb{R}$$

$$V_f = \mathbb{R}^+ \cup \{0\}$$

Ex 2

$$f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$$

$$f(x) = 3x + 1$$

$$y = 3x + 1$$

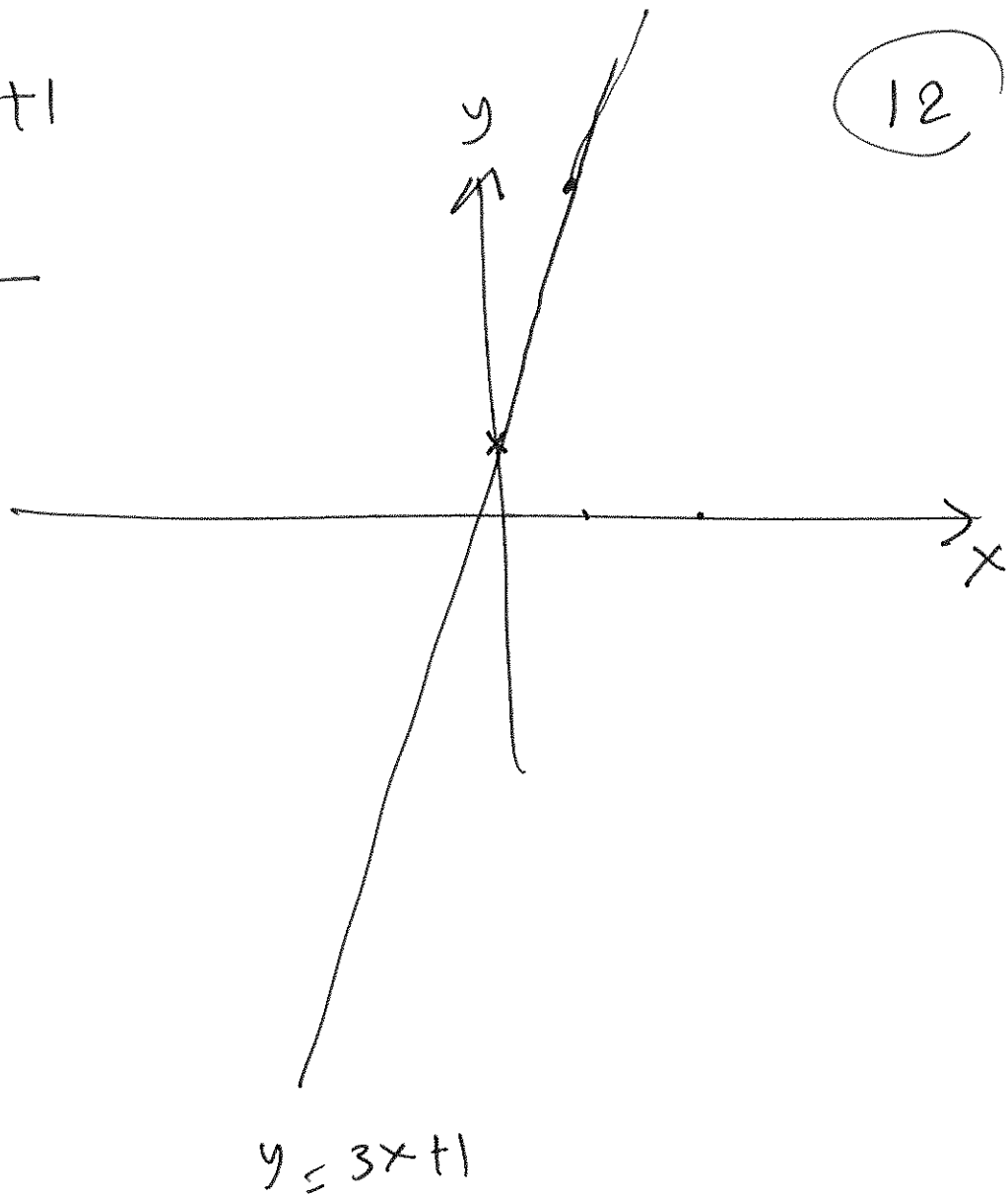
$$V_f = \mathbb{R} = M_f$$

f är surjektiv

$$y = 3x + 1$$

12

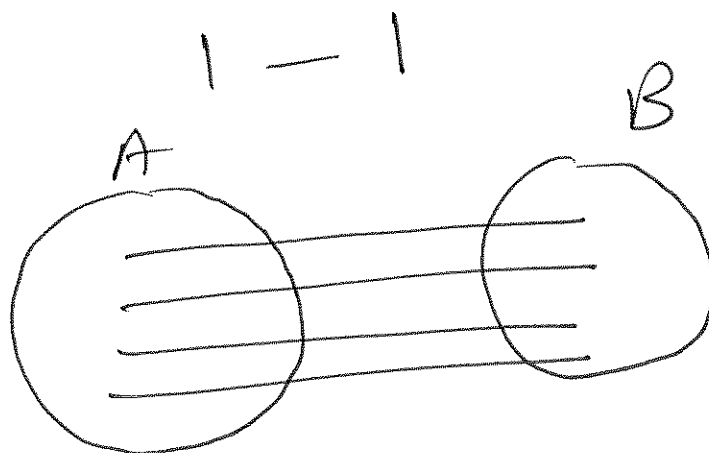
x	y
0	1
1	4

$$D_f = \mathbb{R}$$

$$V_f = \mathbb{R}$$

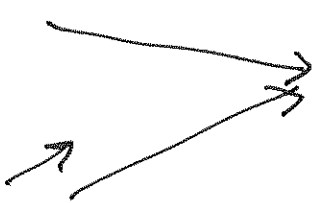
Def Injektiv funktion

Def

13

Om varje element i V_f
är bild av bara ett element
i A kallas f för 1-1

dvs
inte

Ex

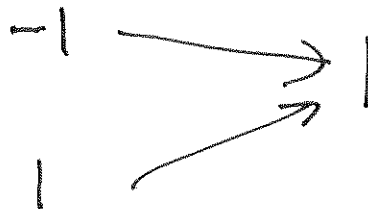
$$y = x^2$$

$$\mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$$

$$f(x) = x^2$$

$$f(1) = 1$$

$$f(-1) = 1$$

e_j
injektiv.

två funktioner

14

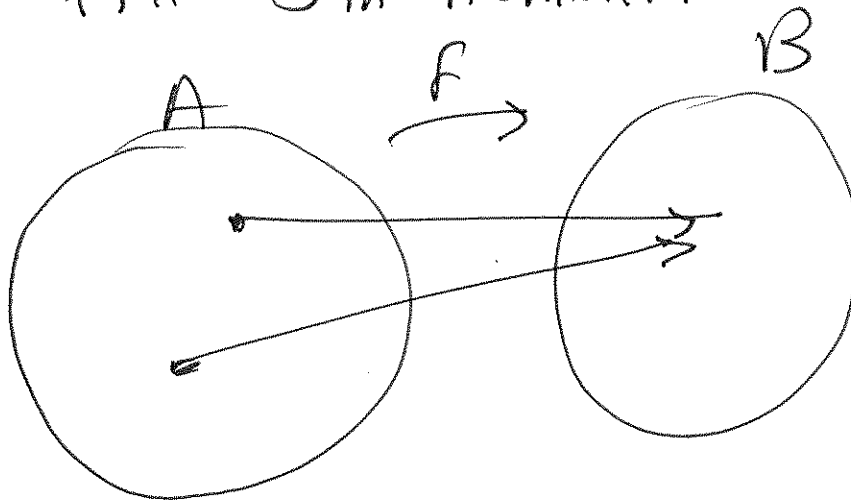
①

Låt $A =$ Mängd av Lägenheter

$B =$ Mängd av naturliga tal.

Låt f vara den funktion

som bildar varje lägenhet
till sin nummer.

① Varje lägenhet har ett nummer.

② möjlighet finns att några lägenheter
bildas på samma nummer. (OK)

③ Ingen lägenhet bildas på 2: nummer.

(2)

(15)

A = Mängd av bilar

B = Registering nummer

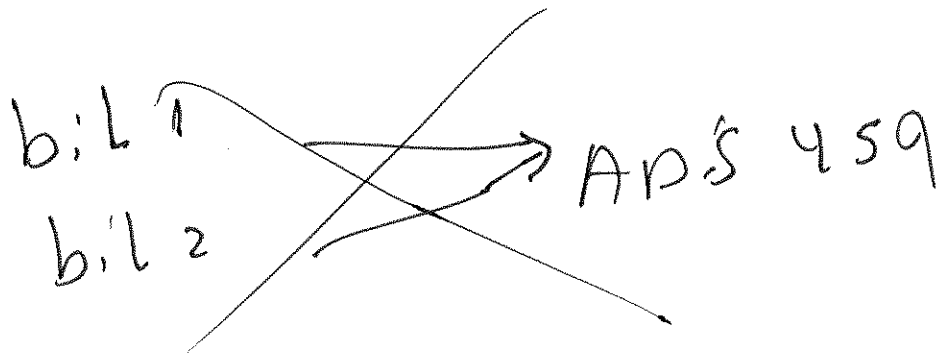
ADS 459

f bildar varje bil till

Sin Reg nr:

f är funktion som

är också injektiv.

_____

_____

_____

_____

Geometrisk

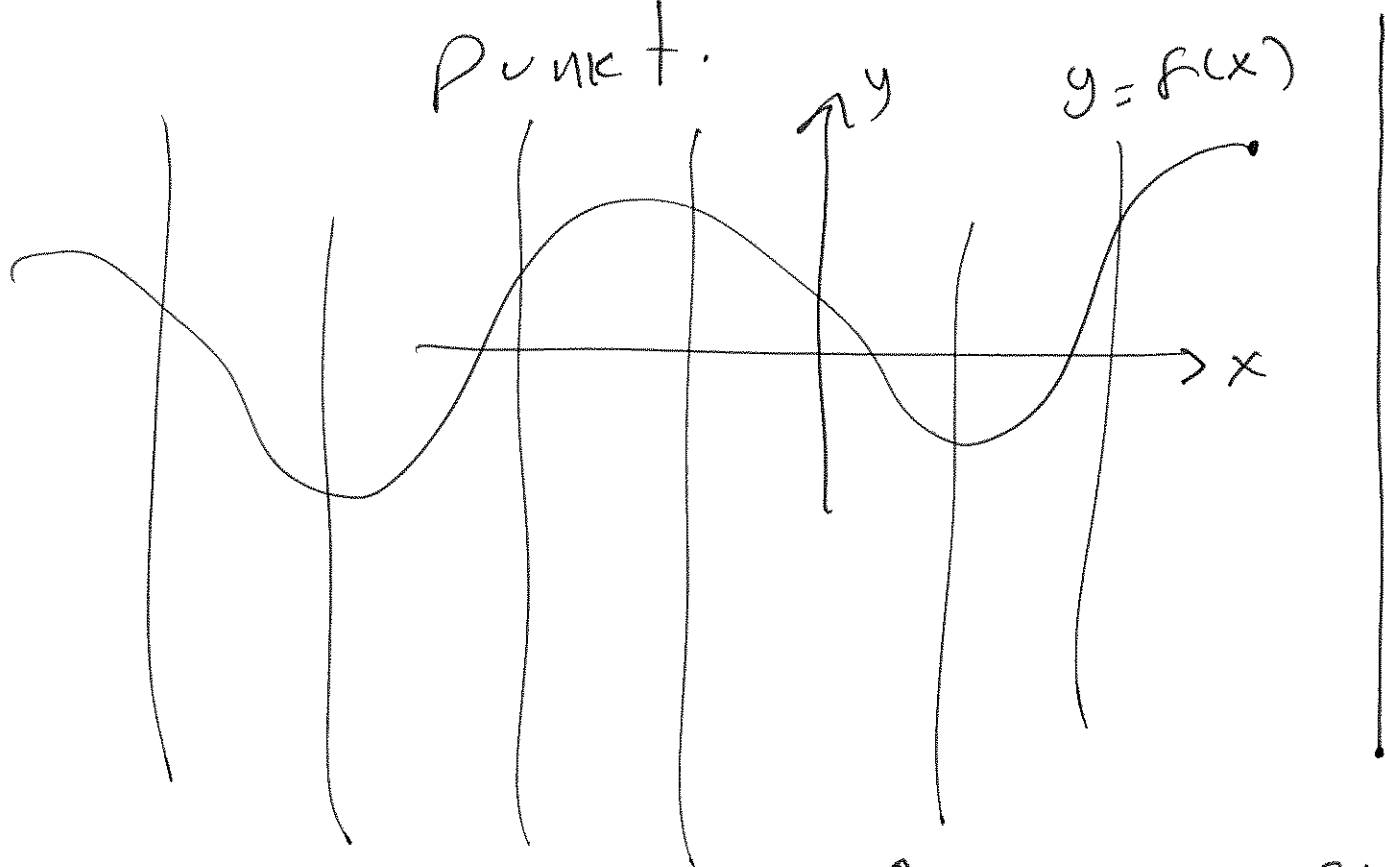
(16)

f är en funktion om varje

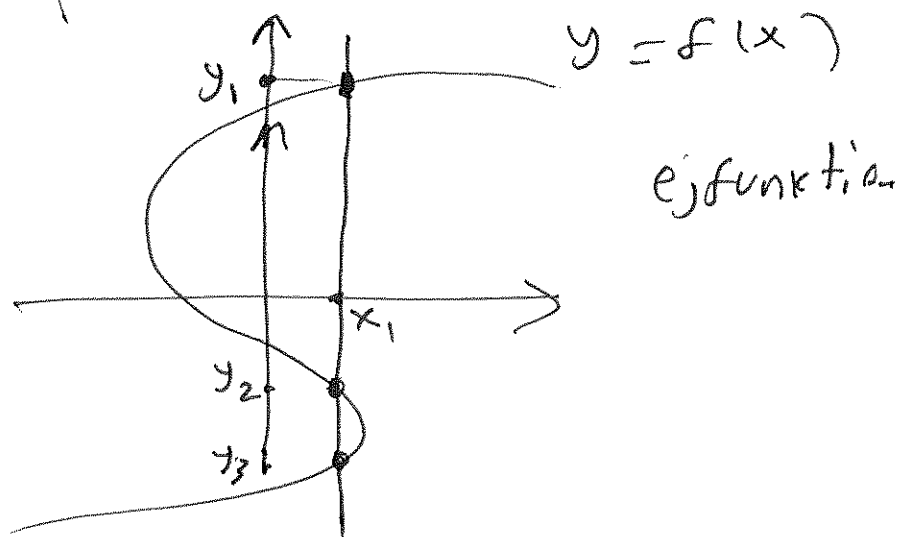
lodrät linje skär kurvan

av f i högst en

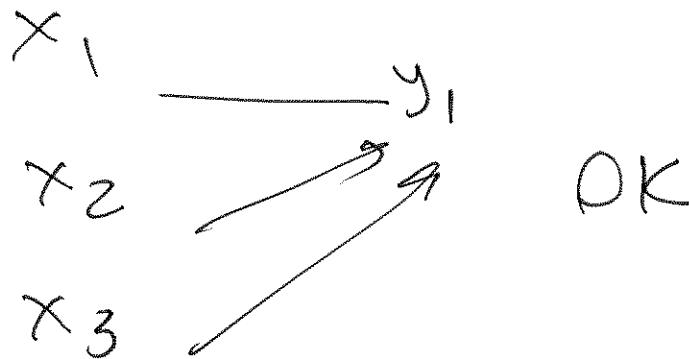
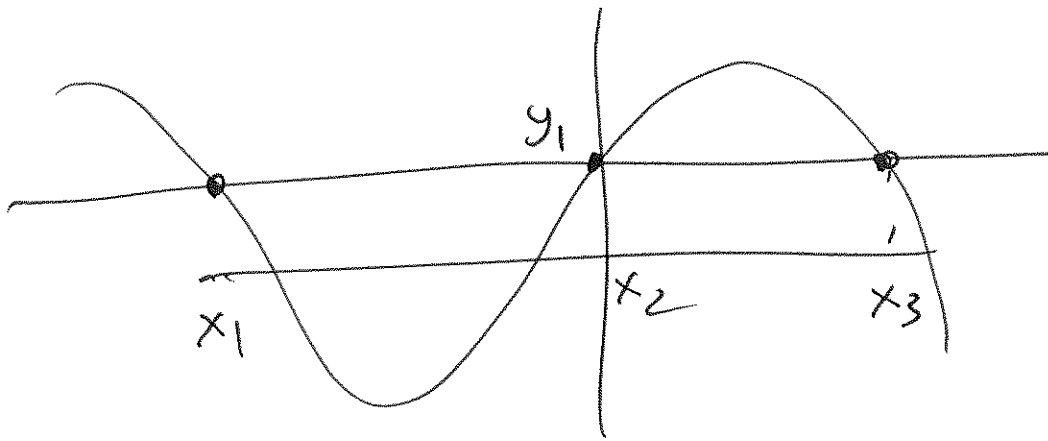
punkt.

x_1 $\begin{cases} y_1 \\ y_2 \\ y_3 \end{cases}$

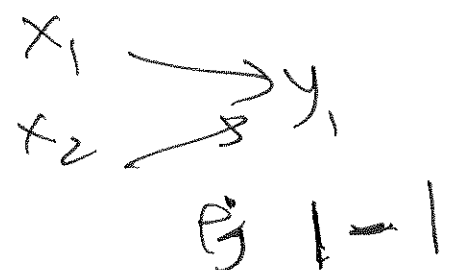
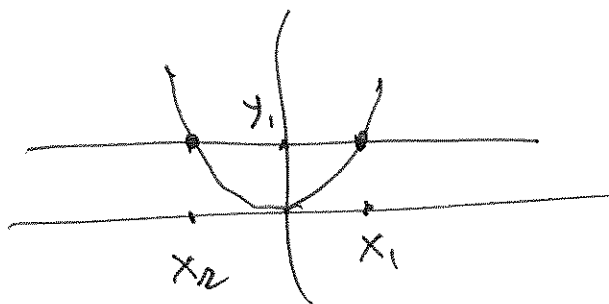

injektiv geometrisk.

~~4/8~~

Låt f vara en funktion
 f är injektiv om varje

vågrät linje skär kurvan
 i högst en punkt

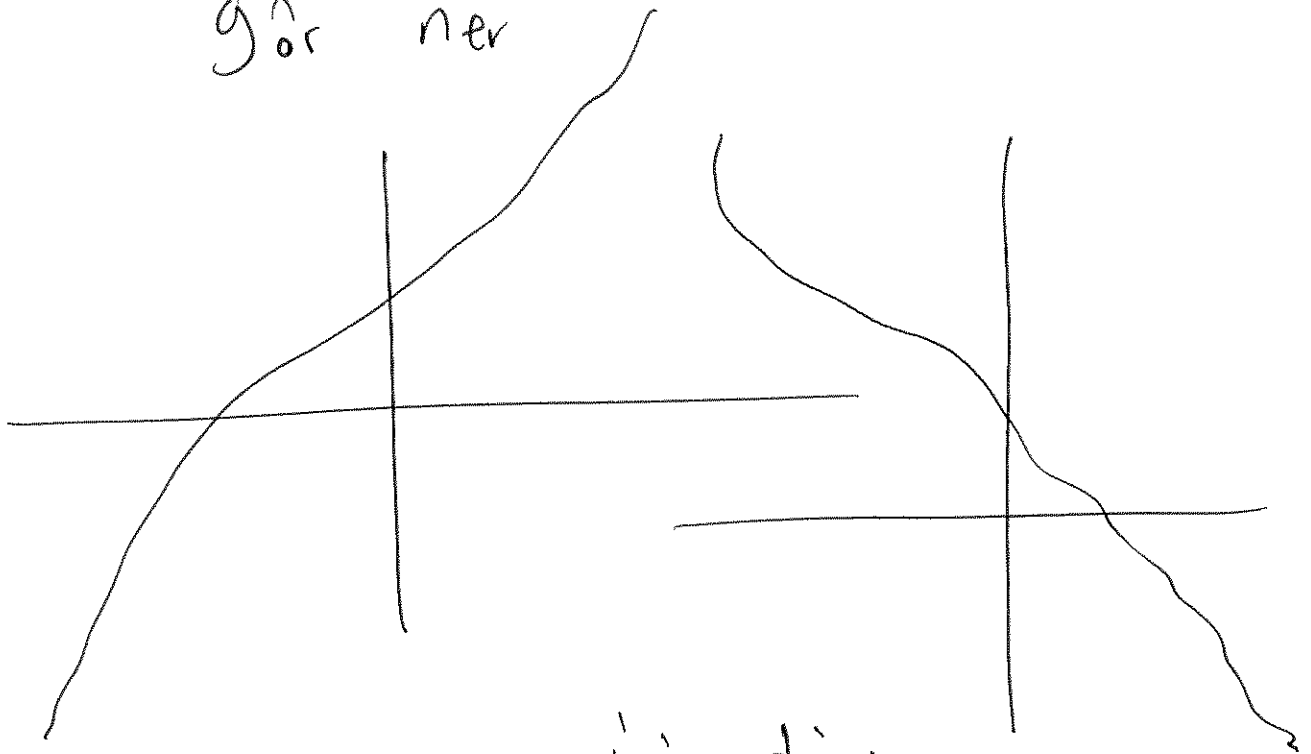

f är injektiv om

(18)

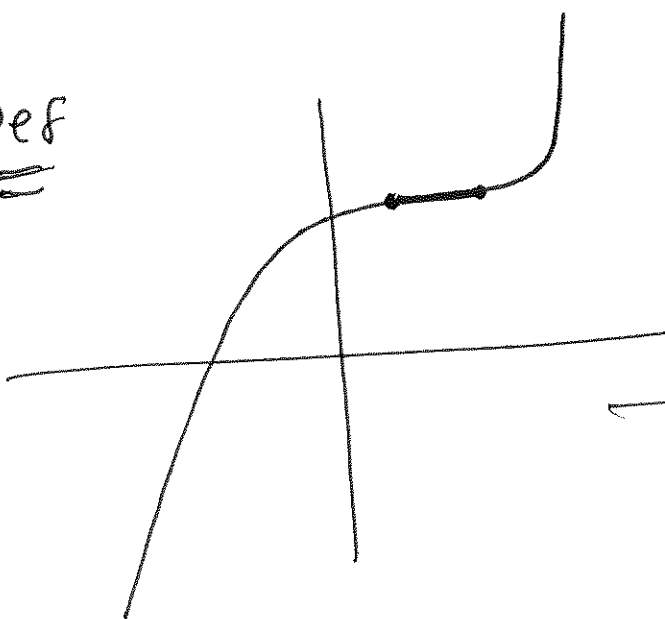
den bara gör upp eller

gör ner

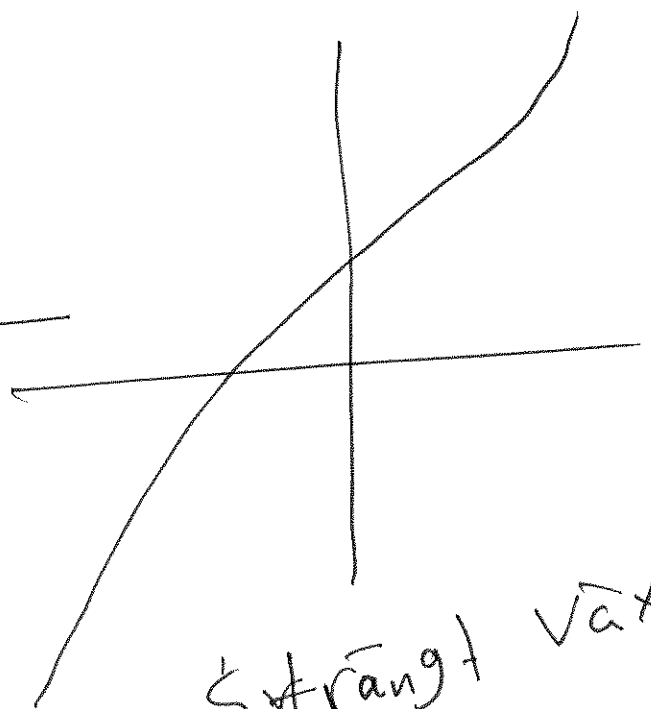

injektiv

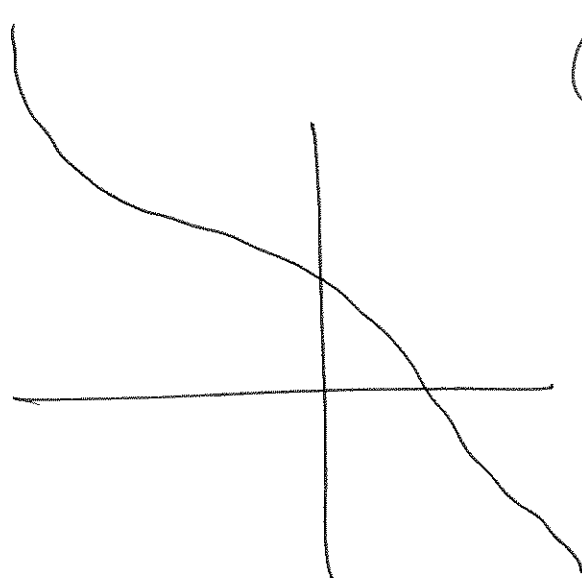
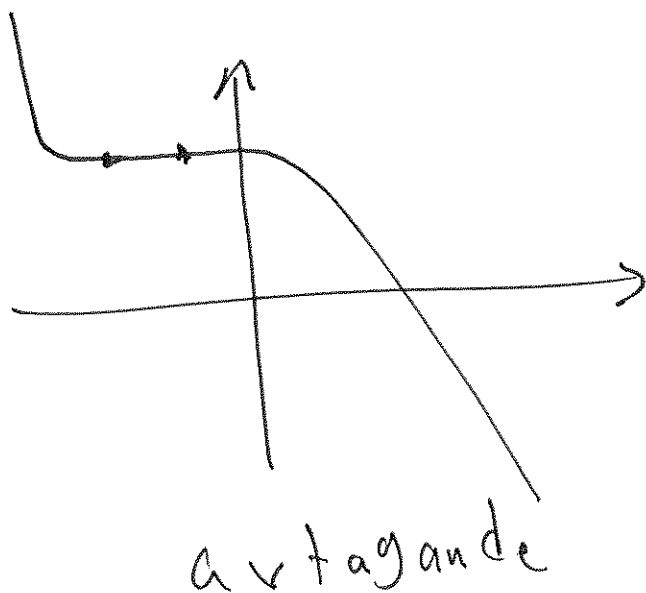
Def

Växande

Strängt växande
injektiv

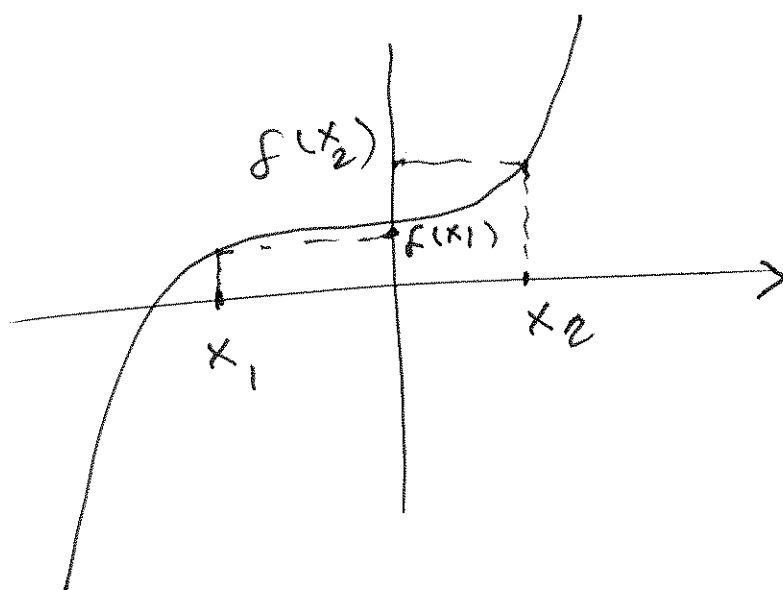

19

Strängt
avtagande
(Injektiv)

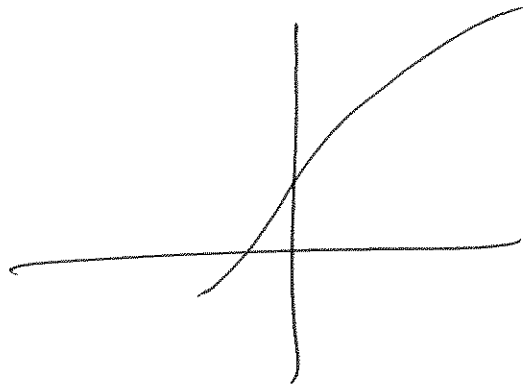
Anm

Växande $x_2 > x_1 \Rightarrow f(x_2) \geq f(x_1)$

§ - växande

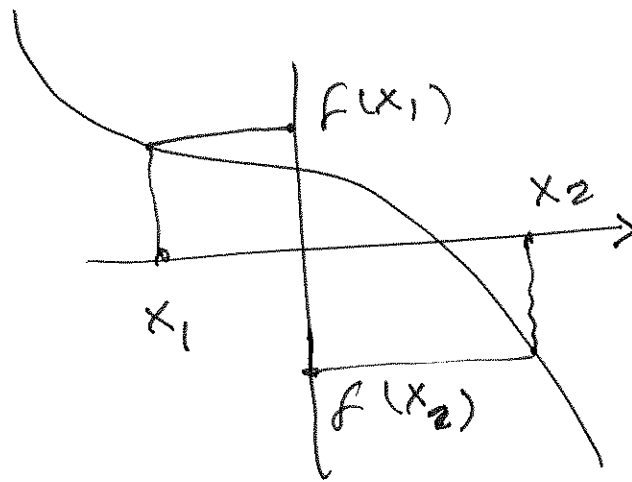
(20)

$$x_2 > x_1 \Rightarrow f(x_2) > f(x_1)$$

Avtagande

$$x_2 > x_1 \Rightarrow f(x_2) < f(x_1)$$

§ - avtagande

$$x_2 > x_1 \Rightarrow f(x_2) < f(x_1)$$

Ann

(21)

$$\text{Växande} \Leftrightarrow f'(x) \geq 0$$

$$\text{\textit{S}} - \text{växande} \Leftrightarrow f'(x) > 0$$

$$\text{avtagande} \Leftrightarrow f'(x) \leq 0$$

$$\text{\textit{S}} - \text{avtagande} \Leftrightarrow f'(x) < 0$$

Injektiv ~~Matematisk~~

Derivat an = lutning

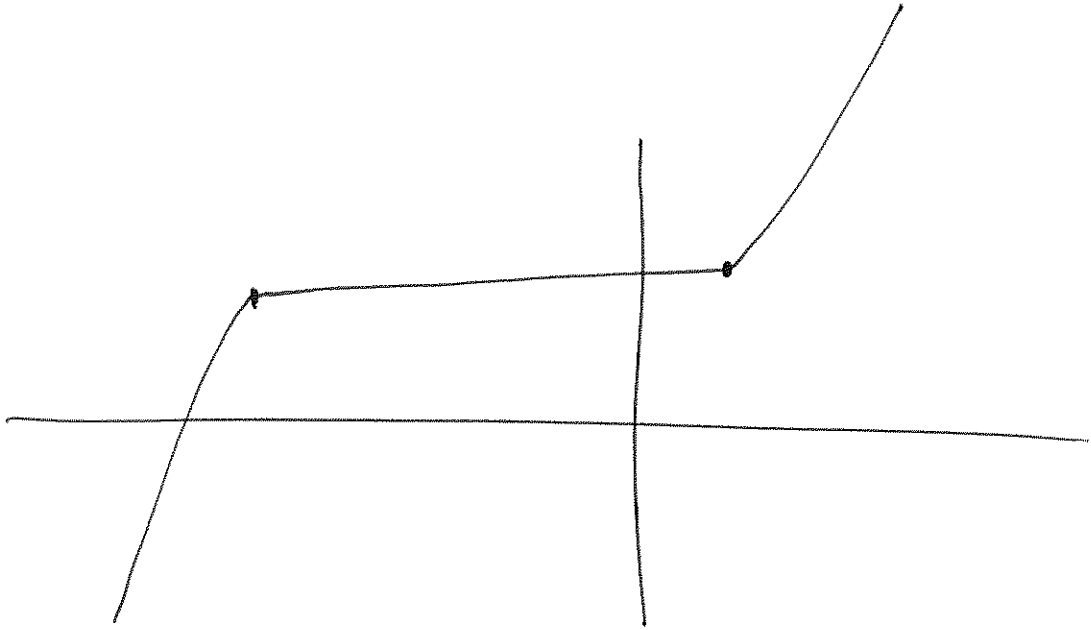
$$y = 2x + 1$$

$$k = 2$$

$$y' = 2$$

$$\text{Derivat an} = 0 \Leftrightarrow \text{lutning} = 0$$

$\Leftrightarrow f$ stannar

Injektiv matematisk

$\forall$: vet att

$$\begin{array}{ccc} x_1 & \longrightarrow & f(x_1) = f(x_2) \\ x_2 & \nearrow & \end{array}$$

är ej injektiv

Den kan bli injektiv om

x_2 också sammanfaller med
 x_1

för injektiv om

$$f(x_1) = f(x_2) \implies x_1 = x_2$$

Ex

Är $f(x) = \frac{x+1}{3x-1}$ injektiv

Lösning:

$$f(x_1) = f(x_2) \stackrel{?}{\implies} x_1 = x_2$$

$$\frac{x_1+1}{3x_1-1} = \frac{x_2+1}{3x_2-1}$$

$$\implies (x_1+1)(3x_2-1) = (x_2+1)(3x_1-1)$$

$$\cancel{3x_1 x_2 - x_1 + 3x_2 - 1}$$

$$= \cancel{3x_1 x_2 - x_2 + 3x_1 - 1}$$

$$-x_1 + 3x_2 = -x_2 + 3x_1$$

$$\cancel{4x_2} = \cancel{4x_1}$$

$$x_1 = x_2 \quad \text{Ja}$$

$$\exists x \quad \forall y = x^2 \quad f(x) = x^2$$

injektiv?

$$f(x_1) = f(x_2) \stackrel{?}{\Rightarrow} x_1 = x_2$$

$$x_1^2 = x_2^2 \not\Rightarrow x_1 = x_2$$

$$(-2)^2 = 2^2 \not\Rightarrow -2 = 2$$